

TURISTIK KLASSTERLARNING ASOSIY XUSUSIYATLARI VA RAQOBATGA TA'SIRI

*Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch
Davlat Universiteti magistranti
O`runboyeva Sotima*

Annotatsiya . Mazkur maqolada turistik klasterlarning asosiy xususiyatlari va ularning raqobatga ta'siri ko'rib chiqilgan va marketing sohasini bilan tursitik klasterlar bilan birgalikda yuritish uchun taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan

Kalit so`zlar: turistik klister, raqobat, asosiy xususiyatlar, moliya institutlari

Mamlakatimizdagi butun turizm industriyasini hisobga oladigan bo'lsak, turizmni diversifikatsiya qilish amalga oshirilmagan degan xulosaga kelishimiz mumkin. Samarqand, Buxoro va Xorazm viloyatlarida turizm bilan bog'liq faoliyat turlarining aksariyati joylashgan. Shunga qaramay, ushbu turistik yo'nalishlar o'zlarining turistik takliflarini diversifikatsiya qilishda muvaffaqiyat qozona olmaganligi aniq. Biroq, agar mamlakatimizning turizm salohiyatini ta'kidlaydigan marketing va reklama tashabbuslari bilan birgalikda turizm ham ushbu sohalarni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishi sifatida paydo bo'lishi mumkin. Turizm klasterlari orqali bu sohalardagi salohiyatdan foydalanish mumkin. Turizm klasterlarini mintaqaviy rivojlanish markazlariga aylantirish xarajatlarni kamaytiradi, sanoat rentabelligini oshiradi va pirovardida turizm daromadlarini oshiradi.

Sayyohlik va unga aloqador tarmoqlarning o'sishi tufayli mintaqaviy daromadning ortishi mintaqada mahalliy bandlikni oshiradi.

Sayyohlik industriyasidagi raqobat kuchayishi natijasida bu hududga har qachongidan ham ko'proq sayyohlar tashrif buyurishadi. Mintaqaning barqaror rivojlanishiga ta'sir ko'rsatuvchi turizm klasterlarining afzalliklari bu ishlanmalarda to'liq namoyon bo'lmayapti.

Klaster - bu ko'plab tirik mavjudotlarning to'plami yoki guruhi. Turistik klasterning mazmunini topish turli sohalardagi klaster ta'riflarini o'rganish orqali amalga oshirilishi mumkin. Klaster pedagogika fanida ma'lum bir ta'lim maqsadiga ega bo'lgan sinfdagi o'quvchilar guruhi yoki jamoalari deb ta'riflanadi. Bir qator mezonlarga ko'ra, sport kontekstidagi klasterni raqobatchilar guruhi yoki jamoa sifatida tavsiflash mumkin. Umumiylikka e'tibor klaster ta'riflarining asosiy xususiyati hisoblanadi. Turistik klaster, bu nuqtai nazarga ko'ra, o'ziga xos xususiyatlarga ega sayohatchilar to'plamidir. Turistlarning xulq-atvori turizmning turli shakllarini hisobga oladigan bo'lsak, ularning alohida joylarga kuchli qiziqishi bilan ajralib turadi. Masalan, speleoturizm bilan shug'ullanadigan sayohatchilarning umumiy xususiyati

g'orlarga bo'lgan qiziqishidir. Natijada turistik klaster shakllanadi. Uchinchi yoshdagi sayyohlarning aksariyati ma'lum yoshdan oshgan va turistik klasterlarni tashkil etuvchi nafaqadagi shaxslardir. Klasterlar chuqurligi va xususiyatlari bilan farqlanadi. Biroq, ularning aksariyati yakuniy mahsulot va xizmatlarni ishlab chiqaruvchilar, ixtisoslashgan mahsulotlar, ehtiyot qismlar, mashinalar va xizmat ko'rsatuvchi provayderlar, moliya institutlari va tegishli tashkilotlarni o'z ichiga oladi.[2] Ular, shuningdek, mijozlar, qo'shimcha mahsulot ishlab chiqaruvchilar, ixtisoslashgan infratuzilma provayderlari, davlat muassasalari yoki ta'lim, axborot, tadqiqot va texnik yordam ko'rsatadigan boshqa muassasalar, standartlarni o'rnatish va tartibga solish agentliklari va klaster a'zolarini qo'llab-quvvatlovchi boshqa xususiy sektor va tijorat ittifoqlarini o'z ichiga oladi.[3]

Klasterlar raqobatga uchta asosiy usulda ta'sir qiladi: birinchidan, ular klaster doirasida tashkil etilgan korxonalar samaradorligini oshiradi. ikkinchidan, ular innovatsiyalarni boshqaradi, bu esa samaradorlikni oshiradi va kelajakda yangi mahsulotlarni yaratishga olib keladi. nihoyat, ular klasterlarning o'zini kengaytiradigan va mustahkamlaydigan yangi biznes yo'nalishlarining paydo bo'lishini rag'batlantiradi.[4]

Xulosa qilib aytganda, Turistik klasterlar kontseptsiyasi turistik destinatsiyalarni boshqarishning strategik asosini ta'minlaydi, mahalliy iqtisodiy rivojlanishni turistik ehtiyojlarni chuqurroq tushunish bilan uyg'unlashtiradi. Hamkorlik, innovatsiyalar va strategik sheriklikni rivojlantirish orqali turistik klasterlar mintaqaning jozibadorligi va raqobatbardoshligini sezilarli darajada oshirishi mumkin, bu esa yanada barqaror va jonli turizm sanoatiga olib keladi.

Foydalanilgan Adabiyotlar Ro'yxati

1. 1. Avci Nilgün (2007) "Turizmde yuk tashish salohiyatining ahamiyati" Ege Akademik sharh 7(2) 2007: 485-501
2. Eraslan Hakki, Bulu Melih, Vazir Ismoil (Klasterlar va ularning innovatsiyalarga ta'siri: Turkiya turizm sektoridagi ilovalar (www.urak.org/yayinlar/URAK_Kumelenme_Inovasyon.pdf))
3. Bulu Melih, Turistik sektor va turizm klasterlashuvi barqaror raqobatdosh ustunlikka erishishda, 2012 yil 21 fevral, Mersin (Sulton Ahmet madaniyat sayohati diafragmasiga izoh)
4. Bozkurtog'li stajyor Sercan (2013) Turkiyadagi klaster modeli va klaster tadqiqotlari
5. Komilova N., & Karimov R. (2022). *Klasterlashuv asosida turizm sohasini modernizatsiya qilish yo'nalishlari*. Innovatsion rivojlanish jurnali